

Basilica Julia

Tato velká stavba se nachází na jižní straně fóra mezi Saturnovým a Kastorovým chrámem. Její stavba byla zahájena za C. Julia Caesara mezi lety 55-48. př. Kr., ale kompletně dokončena až Augustem. Roku 283 n. l. byla basilika poničena požárem, a tak ji nechal Dioklecian opravit. Nakonec byla zničena při drancování Vizigótů roku 410 n. l. Budova pokrývala prostor 101x49 m a byla rozdělena do několika lodí. Prostřední loď byla dlouhá 82 m a široká 16 m a několika řadami pilířů oddělena od pobočných lodí. Tyto lodě měly nad sebou vyšší patro, ze kterého bylo možno pozorovat dění na fóru. Do dnešní doby se z budovy mnoho nedochovalo, jelikož v období renesance sloužila basilika jako zásobárna stavebního materiálu (palác di Corneto, nyní Giraud-Torlonia).

Basilica Aemilia

Výstavbu této basiliky můžeme klást již do roku 179 př. Kr. a jejím zakladatelem byla cenzor Marcus Fulvius Nobilior, avšak pečoval o ní i jeho kolega Marcus Aemilius, proto dostala nejprve název „Fulvia Aemilia“. Jelikož byla později zkrášlována pouze rodem Aemiliů, udržela si jméno po nich. Roku 159 př. Kr. do ní umístil P. Kornelius Scipio sluneční hodiny. Pak ji roku 78 př. Kr. konzul M. Aemilius Lepidus nechal ozdobit kovovými medailóny s podobiznami svých předků. Od 50 let byla basilika přestavována a rozšiřována. Roku 14 př. Kr. však basilika vyhořela, ale s podporou Augustovou byla opět obnovena. Další opravy se prováděly roku 22 n. l. za Tiberia až byla nakonec roku 410 n. l. při vpádu Vizigótů zničena. Poslední ranou této stavbě se stalo zemětřesení roku 847, které poničilo zbývající struktury, a tak se zbytky basiliky používaly jako stavební materiál.

Vstup do basiliky byl lemován portikem s řadou pilířů, za nimiž následovala řada šestnácti síní oddělených tufovými příčkami. Uprostřed řady těchto síní byl vchod do vlastní basiliky, rozdělené do několika lodí. Hlavní loď měla šířku 12 m a poboční, z nichž jedna byla na jižní straně a dvě na severní, měly šířku 5 m. Celá basilika byla zdobena mramorovými sloupy a podlahami, pouze stropy byly dřevěné.

Ostatní basiliky

Basilica Porcia byla první veřejnou basilikou, která byla v Římě na fóru postavena roku 184 př. Kr. Tato stavba vznikla za cenzury Marca Porcia Catona a nesla také jméno svého zakladatele. Basilika zabírala místo, kde předtím stály soukromé domy a obchody zasahující na veřejné prostranství. Nacházela se tak vedle radnice (curia Hostilia), se kterou byla také roku 52 př. Kr. zničena požárem při pohřbu Publia Clodia Pulchra.

Basilica Fulvia byla postavena v následujícím období cenzury, tedy roku 179 př. Kr. O její výstavbu se zasloužil Marcus Fulvius Nobilior, po němž dostala jméno Fulvia. Nakonec však byla basilika Fulvia včleněna do basiliky Aemilia konzulem Marcem Aemiliem Lepidem roku 78 př. Kr. a přejmenována na basilica Fulvia a Aemilia nebo jen basilica Aemilia.

Výstavba další nové basiliky – basilica Sempronia – proběhla stejně jako ty předešlé v době cenzury. Roku 169 př. Kr. se o toto dílo postaral Tiberius Sempronius Gracchus (otec bratří Gracchů). Basiliku nechal vystavět na místě bývalého domu Publia Cornelia Scipiona Africana (vítěz bitvy u Zamy) u sochy Vertumnovy, v jižní části fóra mezi chrámem Kastorovým a Saturnovým. Budova byla pravděpodobně v 1. stol. př. Kr. zničena Caesarem a na jejím místě byla zbudována roku 55 př. Kr. basilica Julia.

Poslední z řad basilik, které vznikly na fóru v době republiky je basilica Opimia. Tato jediná ze všech již zmíněných basilik byla postavena konzulem. Na své náklady ji nechal vystavět Lucius Opimius roku 121 př. Kr. hned vedle chrámu Concordiae (svornost). Kvůli rozšíření chrámu Tiberiem (7 př. Kr. – 10 n. l.) byla basilika spolu s původním chrámem obětována nové přestavbě.

Jedinou basilikou postavenou na římském Fóru Romanu za doby císařů je Maxentiova basilika. S její výstavbou začal Maxentius roku 308 n. l., ale dokončil ji až roku 312 n. l. Constantin I. (Maxentia porazil v bitvě u Milvijského mostu 312 n. l.) Tato stavba byla situována mezi tzv. chrám Romula a chrám Venuše a Říma u Via Sacra. Místo vybrané pro výstavbu byla vyvýšenina mezi Esquilinem a Palatinem (Velia), na které dříve stával centrální trh a sklad pepře a koření (Horrea Piperatica). Stejně jako ostatní budovy tohoto typu sloužila basilika k administrativním a obchodním účelům a je dokonce možné, že sloužila i jako kancelář prefekta města (*praefectus urbis*).

Tato monumentální stavba se rozkládá na ploše 100x65 m a je rozdělena na hlavní loď, vedlejší loď a atrium na východní straně, kde byl původní vstup. Celá basilika se od republikánských liší svou konstrukcí, byla zbudována po vzoru císařských lázní s oblouky a polokruhovou klenbou (republikánské měly plochý strop). Hlavní loď zaujímala prostor velikosti 80x25m s maximální výškou 35m. Klenbu podíralo osm korintských sloupů 14,5 m vysokých. Vedlejší uličky (lodě) byly zpravidla o něco menší než hlavní loď, se kterou byly spojeny několika průchody. Původně se uvnitř nacházela mramorová socha Maxentia, tu však nechal Constantin přetvořit do podoby své.

Rostra (řečníště)

Jedná se o vyvýšené podezděné, inaugurované místo (templum), ze kterého promlouvali politici a řečníci ke shromážděnému lidu. Původně měli být řečníci při promluvě obráceni tváří k radnici a comitiu, avšak C. Gracchus prý zavedl zvyk obracet se směrem k fóru a promlouvat tak k lidu. V době, kdy se pořádaly hry ještě na fóru, sloužilo řečníště jako vyvýšené místo pro diváky, ale pouze ty vznešenější.

Řečníště doby republikánské bylo položeno na rozhraní mezi comitiem a forem v blízkosti hrobky Romulovy. Stály na něm sochy vynikajících mužů (Camillus, Sulla, Pompeius), byly vystaveny smlouvy s cizími zeměmi a také zákony dvanácti desek.

Již v době Tarquinia Priska byly v blízkosti rostru postaveny tři sochy Sibyll – tria fata. Roku 338 př. Kr. bylo řečníště ozdobeno hroty válečných lodí dobytých v Antiu konzulem Maeniem – odtud název rostra (rostrum – lodní zobec). Navíc bylo okolí řečníště postupem času obohaceno o okolní výzdobu – roku 263 př. Kr. byly blízko něj postaveny sluneční hodiny, dále roku 260 př. Kr. Duiliův sloup (columna rostrata) na oslavu prvního vítězství Říma na moři. Řečníště doby republikánské nepřežilo období 1. st. př. Kr. jelikož bylo Caesarem zbouráno a přemístěno na západní stranu fóra.

Nové řečníště bylo přesunuto východním směrem (u oblouku Septima Severa). Bylo zbudováno jako terasa o délce 23,8m a šířce 10m. Vnitřek terasy byl zesílen cihlovými pilíři a průčelní stěna byla postavena z tufových kvádrů. Celá terasa byla obložena mramorovými deskami a stejně jako republikánské řečníště byla také vyzdobena lodními zobci a sochami. Výstup na ní vedl zezadu, ze západní strany. Dokončení Caesarovy přestavby učinil jeho adoptivní syn Octavianus Augustus, a proto bylo také císařské řečníště známo jako rostra Augusti.